

Kémiai kutatások a Debrecenben

A *Magyar Kémiai Folyóirat* profiljának egyik – s véleményem szerint igen hasznos – eleme a kémiai kutatóműhelyek bemutatásának immár hagyománnyá vált sorozata. Jelen kettős számban a Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Karán (korábban: Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Kar: TTK), illetve – két cikk erejéig – a Gyógyszerésztudományi Karon (GyTK) folyó kutatásokat kíséreljük meg bemutatni. Az áttekintés nem teljes: különböző okokból nem is lehet az. Arra azonban reményeink szerint alkalmas, hogy érzékeltesse azt a szerteágazó tevékenységet, amely a debreceni kutatóműhelyekben a kémia szinte minden ágát felöleli. Erre az itt olvasható 18 cikkben vállalkoztak a szerzők, illetve pontosabban 19-ben: a Somsák László és mtsai. által jegyzett összefoglaló a folyóirat tavalyi évfolyamában (*MKF 2010, 116, 19-30*) teljes joggal számítandó ide. Az itt közölt írások, úgy gondolom, jól illusztrálják a fenti megállapítást. Egy-egy kutatási terület összefoglaló jellegű ismertetése mellett olvashatunk itt rövidebb, újabb kutatási eredményt, vagy módszert bemutató cikkeket ugyanúgy, mint több területet módszertanilag (pl. NMR, tömegspektrometria, röntgendiffrakció) vagy egyéb módon (pl. Doktori Iskola) érintő áttekintéseket. Történeti vonatkozásban is változatos a kép: a skála alig pár éves kutatásoktól, vagy újabb módszerektől kezdve a több évtizede, akár fél évszázada művelt hagyományos témák, módszerek időrendbe szedett, átfogó ismertetéséig terjed.

A kémiai kutatások debreceni történetét – némi egyszerűsítéssel – a TTK 1949-ben történt megalapításától datálhatjuk. *Tankó Béla* biokémikus professzor, a Kar prodékánja nevéhez fűződik a Szerves Kémiai Tanszék létrehozása (amely kezdetben, hely- és pénz hiányában – manapság sem ismeretlen ok! – az ő saját, Simonyi úti villájában működött...). A szervezeti keretek (gyakorlatilag: tanszékek) fejlődéstörténetét itt még vázlatosan sem követhetjük – érthető okból. Hasonló a helyzet azokkal a neves kutatókkal, tanárokkal, akik a debreceni kémia jó hírét öregbítették itthon, és külföldön egyaránt. Az érdeklődő olvasó mindezekről a TTK 60 éves jubileumára kiadott kötetből (DE TTK kiadása, Debrecen, 2009) nyerhet részletes és alapos tájékoztatást. Legyen elég e helyen az alapítóén kívül *Bognár Rezső*, *Imre Lajos*, és *Szarvas Pál* nevét megemlíteni.

Az itt közreadott írások számos kutatócsoport eredményeit tükrözik. Mindezeknek az eddig legstabilisabbnak bizonyult intézményi forma, a tanszékek adtak/adnak szervezeti keretet. A TTK Kémiai Intézetét jelenleg az a következő tanszékek alkotják: Alkalmazott Kémiai-, Fizikai-Kémiai-, Kolloid- és Környezetkémiai-, Szerves Kémiai-, és a Szervetlen és Analitikai Kémiai tanszékek. A Gyógyszerészi Kémiai tanszék is a TTK-ról került át a GyTK-hoz. A Kémiai Intézet részét képezi két, a régió vállalataival nemrég közösen alapított ú.n. kihelyezett tanszék is. Tanszéki keretben működött/működik több, az MTA által támogatott kutatócsoport is, amelyek felsorolásától ideiglenes jellegük miatt e helyen eltekintek.

Úgy vélem, hogy e viszonylag terjedelmes lapszámmal gazdag, és sokoldalú ismertetést kínálunk az Olvasónak a Debreceni Egyetemen folyó kémiai kutatásokról. Jelen összeállítás –értelemszerűen – nem jöhetett volna létre a szerzők készséges és hatékony közreműködése nélkül. Fáradozásaikért, és – nem utolsó sorban! – a kéziratok határidőre történő leadásáért e helyt is szeretnék köszönetet mondani a cikkek szerzőinek. Végezetül, bízom benne, hogy a honi kémikus közösség tagjai érdeklődéssel veszik kézbe a jelen összeállítást és mindenki felfedezhet majd benne számára hasznos, érdekes adatot, információt.

Debrecen, 2011. szeptemberében

Szilágyi László